

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD,, Constantinople

Téléph. St. 865

XXI ème ANNÉE

1926 Juillet 1 — No 207

الاجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ لیرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۲۰۷ - ۱ تموز ۱۹۲۶

عرب ادبیاتندن :

منتخب فقره لر

امویلردن (هشام بن عبدالمک) سلطنت ایله تبشیر
اولوندینی زمان (ابرش کبی) دن ماعدا یاننده بولونانلرک
جمله سی سجده یه کلیرلر . (هشام) ابرشه :

— نیچون سجده ایتمک ؟

— چونکه کیجه کوندوز سزکه حیات کچیریوردق .
یارین سالره اوچوب کیده جکسگیز . بزی یالکز براقه -
جکسگیز . اونک ایچون سجده ایتمدم .

— سنی ده برابر اوچورورم .

— احوالده یکریمی دفعه سجده ایده رم .

* * *

قوللانمشلردر . عوام ناسک بومیلی سسایه سننده ، راهب
دین واضعلری کندیلرینه مهیجاری ، قادینلری جاهلاری
بند ایتمشلردر . بو ماهیته کیسه ، تدقیق ایتمه یه قابیلیتی
اولمادقلری فکرلری قولایجه قبول ایدرلر . بسیط و صحیح
سوکسی ؛ آنجاق مخبله لری تدقیق و ملاحظه ایله تنظیم
اولونان محدود العدد کیسه لرده بولونور . برکویک سککنه سی
راهبارندن ، وعظارینه چوق لاتیئجه قاریشیدرینی وقت
ممنون اولدوقلری قادیار هیچ بر زمان ممنون اولمالر .
کندیلرینه آ کلامادقلری شیلردن بحث ایدن کیسه یی
جاهلر پک متبحر بر آدم ظن ایدرلر [**] اقوامک صافدل -
لکنک و اووانلره رهبرلک ایتمک ادعاسنده بولنانلرک نفوذ
وحا کیتنک پره نسیمی ایشته بودر .

[**] برعرب شاعری

شیخ علی گرسنه معما
محسبه الجاهل مالم یعلما

دیر، که « جاهل کیسه ، کرسی اوزه رنده مکلف صاریغه کوردیکی
شیخی بیلمه دیکی هیچ برشی یوقدر هر شیخی بیلیر ظن ایدر »
دیمکدر .

[*] غریک دین لساننده لاتیئجه نه ایسه بزم شرفک دین
لساننده عربجه اودر . انسان آ کلادیخی شیدن برشی آ کلار
آ کلامادیخی شی دن بیک شی وهرشی آ کلایه بیلیر . (روح الجمهیر)
موسیقی نک Inconscient ، یعنی انسانک تحت الوجدانه صورت
تأثیری حقنده کی پک^۱ جاذب^۲ مطالعه یه ده^۳ بافک .

تعبیرلردن برتناقض اولوردی . [یعنی دیکرسز اولماز]
دین طبیعی ه « ته تیزم » ه یاخود Déisme ه اساسلق ایدن
اللهک بالذات کندیمی ده ، اونکله مشغول اولمق ایسه یین
ذکا ایچون بر سر در .

یریوزنده کورولن ادیان سماویه نک جمله سی ، اسرار
انکیز عقیده لرله ، اینانیلماز معجزه لرله ، عقلی تشویش
ایتمک ایچون ایجاد ایدیش کورون حیرت بخش ماصاللرله
دولودر . هر دین کنهی خفی اولان بر الله خبر ویریر ؛
بناء^۱ علیه اونا عطف اولونان سیرت [حرکات وسککات]
دخی اونک [یعنی بالذات اللهک] کنه و حقیقتی قادیار
آ کلاشیلماسی مشکلدیر . کره مزک مختلف خطه لرنده
تأسیس ایتدیکی مختلف دینلرده الوهیت آنجاق معما دیکیز
واسرار آلود بر طرزده سویله مشدر . الوهیت یالکز
اسرار تبلیغ ایتمک یعنی تناقضاره ، محالاته ، حقیقه هیچ
بر قطعی بر فکر ایدینه میه جکلری شیاره . ایناتمالرینی امر
وادعا ایتدیکنی انسانلره خبر ویرمک ایچون و آنجاق بونک
ایچون اورته یه حقیقمشدر .

بر دین نه قادیار چوق سراختوا ایدر سه عقله ، اینانیلماز
اوقادار چوق شیلر عرض ایدر : و بناء^۲ علیه انسانلرک
اونده دائمی بر غذا بولان مخبله لرینه بک نیلمه یه او نسبتده
مستحق اولور . بر دین نه قادیار چوق مظلم اولور سه او
نسبتده الهی یعنی حقنده هیچ فکره مالک بولونولمایان
کیرلی بر موجودک ماهیته موافق اولور .

غیر معلوم ، کیرلی ، افسانه وی ، معجزه لی ، اینانیلماز
و حتی قورقونج اولان شیئی واضح ، بسیط و صحیح اولانه
ترجیح ایتمک جهالتک مخصوص اتندن در . [*] هیچ بروقت
حقیقت ، هر کسک کندی کیفنه کوره تنظیم ایتمکده حراولدیخی
باطل Fiction [خیال باطل] قادیار ، مخبله اوزه ریینه
شدید صارصنتی لر ویرمز . عوام ناس ماصال دیکله مه یی
هرشیئه ترجیح ایدر . راهبار و شارع لر بو ماصاللردن
دینلر ایجاد و سرلر اعمال ایده رک عوام ناسک مشرنجه

[°] بر آلمان شاعری Das Wunder est dss Glauben

liebestes kind دیمشدر که اعتقادک معجزاتک سوکیلی اولادیدر
دیمکدر . Dozy دن مترجم (تاریخ اسلامیت) عنوانلی کتابک
اپکنجی جلدینه بافک ،

حال احتضاره کفن بر بدوی یه :

— کناهلوك ايچون مغفرت ديله .

— خسته لق حالى بر ذلتدر . ذلتله برشى ديله يه م .

الله بنى نه زمان شفاياب ايدر ايسه ايشته اوزمان مغفرت ديله رم .

(حجاج) ك بر خطابه سى :

— اى ناس ! هر كيم دردينه چاره بوله ماز و كندى

اجلنى تعجيل ايتك ايستر ايسه اونك اجلنى تعجيل ايتك
بكا دوشر . حزم وجديت بكا سوء ظنمى كيدردى
وقيليجمى دكنكم قيلدى . اونك حمائل بوينده وقبضه سى
المده در .

عباسيلردن (متوكل) بر سرچه يه بر اوق آتار .
اصابت ايتديره مز .

ابن حمدون — ابي ايتديكز ، دير .

متوكل — بنله استهزامى ايدىيورسك ؟

ابن حمدون — خير ، سرچه ايچون ابي ايتديكز ،
ديمك ايسته يورم .

(مأمون) عمجه سى (ابراهيم بن المهدي) ي وزير
(احمد بن ابى خالد) ك نظارتى آلتنه قويدىنى زمان
(ابراهيم) قورقوسندن اوقاتى نماز و عبادتله كچيرمه
باشلار . (احمد) :

— آقوزوم ! سن دلييسك ؟ يارين (مأمون)

بو حالكي ايشيدير ايسه خلقى كنديسنه جلب ايتك ايچون
صلاح كسوه سنه بوروندى ديه جك . سنى بلكه اعدام
ايتديرير .

— او حالده نه ياپملى ؟

— عودى اله آلملى ، شرابه ، ذق وصفايه طالماليسك !

ذاتاً بويله شيلرايله شهرتك ده واردر . (مأمون) بو حالكي
ايشيدير ايسه « سفاهت مقتونى بر آدم . . سلطنتده بكا
رقابت ايده جك بر حالى يوقدر » ديرده سنى عفو ايدر .
(ابراهيم) آلدىنى نصيحت ايله عامل ارلور . كيجه

منفعت اميدى ايله باغلانان دوستلق دو كوى او
منفعتدن محروميت ايله چوزولور . بر احتياج ايله سسكا
دوست اولاندن صاقين . عباسيلردن (مأمون) شاعر
مشهور (ابو العتاهيه) نك : « بن دوستلغنى بولاندير دجه
بكا صاف مودت كوستيرير بر دوستك كولك سنه محتاجم »
بيتى ايشيدنجه شاعره :

— خلافتى بندن آلده بكا اويله بر دوست وير ، دير .

بر حكيمه :

— دوست نه در ؟

مساسز بر اسمدر .

حضرت عمر زوجه سنى بوشامق ايسته ين بر آدمه :

— زوجه كى نه ايچون بوشامق ايسته يورسك ؟

— چونكه اونى سوميورم .

— عائله حيات و رابطه لرى يالكز سومك ايله

قائم دكلدر . زوجه كك بوندن باشقه برقباحتى يوق ايسه
اوندن آيرله .

(هارون الرشيد) بر زمان اوچ جاريه يه بردن تعشق

ايدىيوردى . شو شعر اونكدر :

« پرستيدم لريمك اوچده بنم عنان اراده واختياريمه
تملك و قلمك هر يرنى اشغال ايتديلر . بتون دنيا امريمه
منقاد و مطيع ايكن نه دن اونلره بن مطيع واسير اوليورم ؟
نه دن اونلر بكا عصيانده بولنيورلر ؟ چونكه عشق قوتى
ايله كسب قوت ايتمشر . عشق پادشاهلغى بنم پادشاهلغمدن
دها قوتلى در . »

مأمون :

وصال يار ايله كچيرديكم كيجه نه طاتلى ، نه مسعود
بر كيجه ايدى ! شرابمز آغز صوي ، قدح لريمز دوداقلر ،
مزه مزده بوسه لر ايدى .

حضرت ابوبكر (خالد بن وليد) ي مرتدلرك حربنه

كوندريكن :

— اولومه حريص اولكه سكاحيات بخش اولونسون .

— هکبه ده تام بر مصحف واردی . فائده ایتدی .
ایکیسی بردن کیتدی .

بر ارکک بر قادینه :

— سنی طامق ایسته بورم . باقیم سنی طاتلیسین ،
زوجه می ؟

— بو کلفته نه حاجت ! زوجه دن صوری کیز . او
ایکیسی ده طامشدر .

(حماد عجرد) شاعر اعمی بشاری :

شیه الوجه بالقرد اذا ماعی القرد

« یوزی کور بر مایمونک یوزینه بکزر » شکلنده هجو
ایدنجه (بشار) آغلامش .

— بنی ساده بر مایمونه بکزتمکله قالمش ، اونی کور
پاهرق او یله بکزتمش ، او بنی کوریور ، بکزتیور .
بن ایسه اونی کورمکدن محروم اولدیمدن اونی نه یه
بکزه تهجکی بیله میورم ، دیمشدر .

زوجه اعمی زوجنه :

— بیاض تتی ، کوزلکمی کورسه ایدک تعجب ایدردک .
— صوص . او یله اولسه ایدک کوزی اولانلر سنی
بکا بر اقا زدی .

عمزاده نبی ابن عباس اعمی ایدی . برکون (معاویه)
اوکا :

— تحفدر . بنی هاشم دائماً بصرلرنده مصاب اولورلر .
ابن عباس — دها غیری شوکه بنی امیه ده دائماً
بصیرت لرنده مصاب اولورلر .

بری شاعر اعمی (بشار) ه :

— جناب حق بر انساندن بر نعمت سلب ایدر ایسه
دیگر بر نعمت احسان ایدر . سزه کوزلرکزک فقدانیه
مقابل هانکی نعمتی احسان بیورمش ؟

— سنک کی تربیه سزلی کورمه مک نعمتی .

زکی مخاض

کوندوز عودی ایله ، شریلریله ، شراب و جاریه لر ایله
وقت کچیرمکه باشلار .

(مامون) اونک بو حالنی ایشیدنجه کندیسنی عفو ایدر .

دهات عربدن (مغیره بن شعبه) نک یوز دفعه
وحضرت (حسن بن علی) نک طقسان بش دفعه اولندکری
مرویدر .

اولنه جکک زمان آلا جکک قیزک باباسنه ودایسنه
باقوب آلیر ایسه ک چوق آلدانمازسک .

بر بدوی یه :

— اک ایی قادین هانکیسی در ؟

— قارنده بر چوجنی ، قوجاغنده بر چوجنی ،
چوجقار ایله اوینایان دیگر بر چوجوغنی اولان قادیندر .

مشهور ادبادن (ابوالعیناء) بر قیزه نشانلانیور . قیز
کندیسنی پک چیرکین کورنجه نشانی ردايدر . (ابوالعیناء)
کندی علم و عرفانندن بحث ایلر .
فیز :

— بن طبعمه موافق قوجه آریورم . قلمده استخدام
ایچون کاتب آرامایورم ، دیر .

امرو القیس [پک اسکی بر سوز] :

— قادینلر پاره سز اولان ارککلری سومزلر .

دهات عربدن (مغیره) دیورکه :

— حارث اوغلارندن بردلیقانی قدر هیچ برکیمسه
بنی آلداتمادی . ازدواج ایله آلمق ایسته دیکم بر قیزدن
کندیسنه بحث ایتیش ایدم . بر آدمک اونی اوپدیکنی
کوردیکنی سویله دی وازچکدم . صوکره کندیسنی کیدوب
قیزی آلدی . کندیسنه « بونصل اولور ؟ » دیدیکم زمان
— « باباسی اونی اوپمش ایدی » دبدی .

هکبه سی چالینان بر آدمه :

— آیه الکرسینی اوقوسه ایدک هکبه کیتمزدی .